

Zgodnja

DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica ishaja vsak petek na celi poli, in veljá po pošti za celo leto 4 gld. 60 kr., za pol leta 2 gld. 40 kr., za četertleta 1 gld. 30 kr
V tiskarnici sprejemana na leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četert leta 1 gold; ako zadene na ta dan praznik izide Danica dan poprei.

Tečaj XXVI.

V Ljubljani 5. grudna 1873.

List 49.

Zu Advent.

Drugo nedeljo v Adventu ima sv. Cerkev v svojem branji in molitvah polno visokih in skrivnostnih misel. Sv. maša se pričinja s prerokovenjem: „Ljudstvo sijonsko, glej! Gospod pride odrešit vse narode.“ Bere se v duhovnih urah: „Pogнала bo mladika iz Jesetove korenine. Gospodov duh bo na njem počival, duh modrosti in razumnosti, duh vednosti in pobožnosti... Ne bo po vid-zu sodil, tudi ne po slišnji svaril: ampak bo prisodil pravico revnim in se bo po spodobnosti poganjal za pravico na zemlji; in bo zemljo udarjal s palico svojih ust, in s sapo svojih ustnic bo hudobne usmertil (to je, s svojo vsegamogočno besedo bo hudobneže končal).

Moli pa Cerkev: „Prebudi, o Gospod! naše serca, pripravljat pot tvojega Edinorojenega, da ti bomo po njegovem prihodu z očišenim duhom služiti zamogli, kateri s teboj živi in kraljuje v edinosti sv. Duha — Bog — od vekomaj do vekomaj. Amen.

V listu (Rim. 15.) uči sv. Cerkev, da naj kristjanje iz judov in iz nevernikov Boga hvalijo in v miru in edinosti med seboj živé.

Bere se pa sv. evangelij (Mat. 11, 2-10), ko je bil sv. Janez, v ječi, dva izmed aposteljnov poslal k Jezusu vprašat ga: „Si ti, kateri ima priti, ali drugega čakamo?“

Jezus ni na vprašanje naravnost odgovoril, temuč rekel je, naj le gresta in Janezu povesta, da Jezus čudeže dela, da pripravim, ki koperné po nauku zveličanja, se sv. evangelij oznanuje, in da zveličujejo se tisti, ki se nad Njim ne spotikujejo: pa je dosti, iz tega bode spoznal, da je Kristus tisti, ki je mel priti.

Sv. Janez je bil v ječi zato, ker je resnico govoril in pregreho terdo svaril. Tisti, ki so se „v mehko oblačili“, so ga hodili zalezovat, in kadilo se jim je, da je tako terdo učil resnico in pregreho tako ojstro svaril. Najberže so ga tudi pri Herodu tožili. Mogoče, da so se tudi „za ljudstvo bali“, da se od ojsstrih naukov utegne kdo celo zmešati, kakor dandanašnji, ko iz take plahosti jezuite, domače sinove, celo iz dežele preganjajo!

Zakaj je pa sv. Janez Kerstnik svoje učence zagnal k Jezusu prašat? Ali bi jim ne bili bolje povedali farizeji, ali celo Herod sam? Je ne mara s tim tudi današnje vernike hotel poučiti, da za vero naj ne hodijo tistih prašat, ki zoper vero pišejo, pa pravijo: „Mi vero spoštujemo!“ in so v resnici tersti, ki zdaj tako, zdaj tako pišejo, ki drugo govoré, drugo delajo. Tudi tistih v verskih rečéh ni prašati, ki hvalijo neko „alkatoličanstvo“, ki dajejo „kancel-paragrafe“, ki pa Mermillode, Lachate, Ledohovske in druge „Janeze Kerstnike“ iz

dežele tirajo, ali pa jim kruh tergajo spred nat, ter plačo uzamejo, zraven tega jim pa še nakladajo globe stotine in tavžente tolarjev! —

„Pojdite in povejte Janezu: „slepi spregledujejo, broma shajaj“, gobovi se očišujejo, gluhi spreslišujejo, mertvi vstajajo.“ Jezus se je tedaj na čudeže skliceval, da je on Mesija, Sin Božji, Zveličar. „Farizeji“, pisarji in v „mehko oblečeni“ pa v čudeže ne verujejo, ker jih sami ne umejo in delati ne morejo. Špirirjo se pa vender tako, kakor bi bili veseljni svet sami postavili, in kakor da bi zapopadli vse skrivnosti. Reci pa narbolj učenemu visokoglavcu, da naj ti vstavi en sam lasek, ki ga izdereš, nazaj v glavo, in obljubi mu zato tri bele grade: pa ti ne bo nič opravil. Take neboreta se pa vender prederznejšo čudeže tajiti.“

Zakaj pa je rekel Zveličar: „Blagor mu, kateri se nad menoj ne pohujša?“ — Gofine to razlaga: To je rekel zavoljo tistih, ki se bjo spotikovali nad Jezusovo ponižnostjo, uboštvom, zatejevanjem, molitvijo, nočnim čuvanjem, nad njegovo smertjo na križu, ter bojo nad njim dvomili in ga zavergh. Sv. Gregorij pa pravi: „Clovek je dolžen svojega Boga toliko več spoštovati in ljubiti, kolikor nevredniši reči je on zanj preterpel.“ Kaj pa k temu pravite? Kaj pravite vi, ki niste zmožni červiču odtergane nožiče v novo pritakniti, še manj mertvega vrabčiča k novemu življenju obuditi; pa vas vender ni sram spotikovati se na nauki Njega, ki je vas in červiče in vrabce vstvaril, pa tudi mertvcema in zraven Oijske gore v Betaniji v grobu trobnečemu Lazarju zopet življenje dal.

„V mehko oblečeni liberalci“, „pisarji“, „farizeji“ se namerdujajo, kadar sišijo post, zatejevanje, molitev, spoved in sploh kaj tacege, kar čl veka ponižuje. Take reči se jim prav neumne zdé. Ni dopovedati, kako prevzetno-zaničljivo je undau Tagblatt pisal o zvesti služabnici Božji, Marjeti Alokoque, ker se je že v mladih letih zatajevala. Zakaj pa tacih sirt ne graja, ki v strašno razuzdanost zabredejo, dušo in telo z naj geršimi pregrehami okužijo in hodijo ob robu večnega pogubljenja?

Ravno ta list je „za katoličane“ iz „judovskega lista“ („Neue Fr. Pr.“) vzel spis, v katerem se bogoskrunsko posmehuje, „kako da Viktor Emanuel, samega zdravja poka, če tudi ga je zadela strela izobčenja.“ „Kako vender,“ meni on, „mora to za Pija IX mučno biti (?); da bi saj hotel ta kralj hirati, bolehati, potlej bi vender smeli reči, da ga je udarilo maševanje Božje!“ Judje in njih „šleptregarji“ blezo blagega Pija IX. sodijo sami po sebi! Menda jim vender ni še iz spoznina ušlo, kolikrat so Piju IX smert napovedovali in vošili.

To, kar sami v sercu pasejo, pripisujejo angelsko-pohlevnemu Piju IX, ki ga zunaj judov in kacih treh

ljubljskih liberaluhov vesoljni svet pozná, da on ni zmožen tudi svojemu naj večemu sovražniku kaj hudega želeči. Brezvérci ne vedó ne kaj je vera in ne kaj je prizanašljivost Božja, ter preklinjevalno očitajo, zakaj da Bog kar precej s strelo mél-nje ne udari, če so taki grešniki! Pri katoličanah pa že birmanski otročiči prav dobro vedó odgovoriti na vprašanje: „Ali Bog grešnika že vselej na tem svetu strahuje?“ Ti strašno učeni „pisarji“, ki pišejo, da je sv. Jakop bil „evangelist“, se vé, da tudi tacih „čeznatornih“ prašanj ne vedó razlušiti, čeravno so vsakemu otročiču čisto jasne.

Pri posvetnjakih je to nekaka „velikost“, da vero tajé in verske dela zaničujejo. Kaj pa je pred Bogom velikost, je prav jasno pokazal Kristus v ravno tem evangeliju. Tako ponižnega pušavnika, rekel bi, meniha, sv. Janeza Kerstnika, imenuje „več kakor preroka“, imezuje celo „angela“, ki ga je že prerok Malahija napovedoval (Ml. 4, 5).

Ostane tedaj pri tem: Kristus je živi Bog, je Odrešenik sveta; to je s čudeži poterdil. K Kristusu pa peljejo dela križa, dela ponižnosti in zatajevanja. Napuh je prvi naglavni greh in napuhnež Bogú tako zopern, kakor mu je bil zopern prevzetni lucifer.

Za god neomadežanega spočetja.

LeVate CapIta Vestra: ECCe appropinqVat reDeMtIo Vestra.

Odkar na Laškem gospoduje nova svoboda, je cela Italija, bi djal, ena sama velika ječa. Njen veliki jetnik je Pij IX.

Za preslavnega Pija IX skerbé verni njegovi sinovi in hčere vesoljnega sveta; za družih 77,034 jetnikov pa morajo „osrečeni“ in „svobodni“ Italijani plačati 31,040,550 (čez 31 milijonov) lir na leto, kakor kaže poštév za leto 1874. V tej „presrečni“ deželi se število jetnikov tako prestrašno naraša, kakor piše „Unitá“ 30. novembra, kakor v nobeni drugi deželi. Od vsakih 10.000 ljudi je na Laškem 30 jetnikov; na Francoskem jih je od ravno tega števila le 17, na Irskem 16, na Angleškem 12. Od l. 1863 do 1872 je število jetnikov od 50,335 narastlo na 77,034! To število je pa le poveráno, in v resnici je menda še silo veliko večí. — Kaj ne tedaj, da je to lép napredek?! Tisti napredek, ki ga nam vedno na uho trobijo liberalni časniki — čez vse nesramni lažniki in sleparji!

Kako nezmérno toraj tudi davki rastejo, smo povedali že večkrat, kakor tudi to, kakošna varnost je v tej deželi, ki jo „Unitá“ sama večkrat počasti z imenom „Italia dei ladri“, razbojniška Italija.

Iz tega veste, kaj vam je misliti; kadar vam kateri naših ali družih liberalnih listov žlobodrá brez uma o „blagih edine Italije.“

Polomi tudi po družih deželah in marsiktere druge znamnja kažejo, kaj rodi novi bahač, ki ga imenujejo „liberalizem“, pa kaj so tiste ošabne besede o „omiki“, „napredovanji“, „luči“ nove ère itd.

In to gre zmiraj dalje. V teh viharjih terpi zlasti tudi sv. Cerkev. Više in više vstajajo povodnji britkosti, ki čez nas prihajajo, piše „Sendbote“ za mesec gruden 1873. Vsak dan raste nadloga sv. Cerkve; podobna je Betuliji, ki jo je napadal prevzetni Holofern. Blagemu Piju s katoličanah vred pa se ne godí dosti bolje, kakor nekdanj plemenitemu Mardoheju in izvoljenemu ljudstvu.

Toda zaupajmo, ker mogočniji od Judite in blagosereniši od Estere je Marija, preslavna Kraljica in varhinja sv. Cerkve. Sovražniki sami se nam že ošabno

posmahujejo, ko Bog terpina Pija IX z verniki vred tako dolgo poskuša, ter zasramujejo našo vero, našo sv. Cerkev, poglavarja vesoljne Cerkve in vse, kar je svetega.

Toda Marija je še vselej osramotila peklenako kačo, kateri je v svojem čistem spočetju glavo poterla, kolikor krati se je ta kača jela viti pod njenimi nogami in je togotno z repom udarila po skali sv. Petra.

Pij V v opravi Marije Pomočnice hvaležno pravi: „Lejte, Marija je bila naše upanje, k nji smo pribežali in ona nam je na pomoč prišla.“ To se je še vselej spolnilo, kadar je bila Cerkev v atiskah, in spolnilo se bo tudi zdaj. Marija Cerkve ne bo zapustila, ako vi Marije ne zapustite! To nikakor ni mogoče, da bi Pija IX zapustila Marija, kateri je on najlepši dragi kamen djal v njeno častljivo krono, kakor še noben papež ne.

Prederzno bi bilo določevati, kakó pa kdaj se bode Marija skazala kakor velika varhinja stiskane in trinožene Cerkve, ker veljajo tudi v tem besede: Ni vam dano vediti časa ali ure, katero je Gospod odločil v svoji moči. Vender pa vemo eno, namreč: „Kadar sila do verha prikipi, se že pomoč glasi. To se je še vselej spolnilo, se vé, ako so ljudje tudi sami svojo dolžnost spolnili, v Boga zaupali in k njemu molili.

Omenjeni list spodbuduje vernike, da naj z devetdnevnici, s prejetjem ss. zakramentov, z molitvijo rožnega venca in z dobrimi deli, zlasti zdaj o njenem prazniku, pospešujejo zmago sv. Cerkve. Celi mesec gruden naj posebno časté neomadežano spočetje Marije Device, kakor vsakemu navdaja ljubezen in češenje do nje.

Priporoča pa tudi naslednje molitve, s katerimi so sv. Oče 10. sveč. 1871 sklenili 300 dni odpustkov vsak dan enkrat, popolnoma odpu-tek pa vsak mesec, ako se molijo vsak dan. To pa veljá za Avstrijo, Ogersko, Nemčijo in Švico, dokler terpé sedanji hudi časi.

Molitev za sv. Očeta.

Predglas. In Peter je bil sicer zapert v ječo; Cerkev pa je neprenchoma zanj k Bogu molila.

Psalm. Gospod, kako so se namočili, ki me stiskajo: veliko se jih vzdiguje zoper mene.

Veliko jih pravi moji duši: zanjo ni pomoči pri njenem Bogu.

Ti pa, o Gospod! si moj sprejemnik, moja slava; in mi vzdiguješ glavo.

S svojim glasom sem v Gospoda klical, in uslišal me je s svoje svete gore.

Spal sem, terdo sem spal, in sem vstal, ker me je Gospod sprejél.

Ne bojím se tisočerih ljudstva, ki me oblega; vzdigni se, Gospod! reši me, moj Bog!

Ker ti si poterl vse, ki mi nasprotvajo brez vzroka; zobe grešnikov si zdrobil.

Pri Gospodu je pomoč, in tvoj blagoslov pridi nad tvoje ljudstvo.

Čast bodi Očetu itd.

Pod tvojo pomoč pribežimo, o sveta Božja porodnica, ne zaverzi naših prošenj v našis potrebah, temuč reši nas vselej vsih nevarnost. O častitljiva in blažena Devica; naša Gospá; naša Srednica; naša Besednica; naša Pomočnica. S svojim Sinom nas spravi; svojemu Sinu nas priporoči; svojemu Sinu nas izroči.

Prosi za nas, sveta Božja porodnica.

Da bomo vredni obljúb Kristusovih.

Molimo.

Vsegamogočni večni Bog! usmili se svojega služabnika, našega papeža Pija, in vodi ga po poti več-

nega življenja, da bo s tvojo pomočjo, kar je tebi prijetno, želel, in s tvojo močjo storil.

Preljubeznivi Jezus! po tebi in v tebi molijo vsi verniki: sprejmi te molitve v svetišču svojega Serca in daruj jih ko dobrotljiv Srednik večnemu Očetu v edinstvu s svojim neskončnim zasluženjem; kateri živiš in kraljuješ od vekomaj do vekomaj. Amen.

Abecedna vojska zoper Cerkev Kristusovo.

Nič ni bolj zopernega in ob enem smešnega, ako se reč pri korenini prevdara, kakor sedanja „abecedna vojska“ zoper Cerkev Kristusovo. Odvrtačujejo se otroci od cerkvenih opravil, od spovedi, sv. maše, od procesij itd. Sploh ločiti jih hočejo od Kristusa, ki je vender rekel, da so „mali njegovi“. Tu pridejo judje ali novi pagani v šolo in hočejo keršanski nauk iz keršanske šole izgnati; tam se mečejo iz šole podobe križanega Zveličarja; drugej se nauku Sinu Božjega zaradi „abeced“, ki bojda toliko globokega mišljenja potrebuje, komaj še kako uro iz milosti dopustiti blagovoli, in spet se v drugem kraju kak nadzornik napihuje zoper ubozega kaplana, kakor da bi bil on s svojo oblastjo ali celo tudi omiko do mesca že dorastel! In nerbolj čudno je, da ljudje, ki so keršeni, ki imajo sami katoliške držine, sami svoje otročiče v šoli, pa v taci ostudnostih posnemajo jude in frajmarjarje! Šopirijo se čedalje huje zanikarnosti po Italiji, Nemčiji, Švici, in drugod se več ali manj posnemajo. Ali kaj pa se bode s tim opravilo? Kdo bo s tim poškodovan? Mar vera sama? Čakite! Bili so drugačni časi in močnejši sovražniki, ki so se na Kristusovo Cerkev zagovarjali, kakor pa so ti pritlikovski liberalci; pa koliko so opravili? Poslušajte!

Keršanstvo je božje delo in ima v sebi božjo moč. Bolj ko ga trinogi zatirajo, večji moč zadobiva in bolj se razširja. V prvih časih so bile vedne preganjanja, in keršanstvo se je vedno množilo. Ob časa Dioklecijana proti koncu 3. stoletja je bilo že razširjeno po vsem rimskem cesarstvu. Deržavna politika je bila nauku Kristusovemu večji del nasproti; in za site, poželjive in napihnjene ljudi ni bil nikoli nauk sv. Križa.

Bil je ob časa cesarja Dioklecijana kervi žejin in vsim paganskim vražam slepo vdan človek, ki je cesarja vedno hujskal zoper kristjane. V tem poslednjem oziru zlasti bil je ta človek neki nekdanj Bizmark. Ime mu je bilo Galerij. Bivši pastir v Daciji, potem vojak, je postal poslednjić cesar Dioklecijanov. Da je bil z zmóžnostni obdarovan in derzovit vojak, to njegovih spák ni moglo zagerniti, ker bil je trinog resnice, ves sovražljivega in kužnega serca, ter ga je bila poslednjić končala njegova lastna razuzdanost. Dolgo časa se je Dioklecijan ustavljal Galerijevemu tišanju zoper kristjane; poslednjić pa so ga zoper kristjane dražili tudi paganski sodniki in vojvodi, in „orakel“ Apolinov v Miletu je rekel, da zaradi kristjanov noče več govoriti s trinoga; sklenil je toraj cesar s svojim „Bizmarko“ vse poskusiti, da keršanstvo zatré.

L. 303 razglasil je čuden „toleranc-patent“ svoje vražarske „omike“: „Vsi kristjani brez razločka zgubé svoje službe in časti; nobena čast in služba in stan jih ne zavaruje muk in kazni; vsaka pravda zoper nje se sprejme, oni sami pa ne morejo nikogar težiti za kako krivico, razven le v svojo lastno škodo; cerkve naj se jim poderejo, cerkvene posestva pripadejo deržavi, verske bukve se sežgó; nimajo nič svobode in ne glasú več.“ (Euseb. hist. eccl.) V začetku leta 304 je bila

smert odločena vsim, kateri se keršanstvu ne odpovedó. To je bila „kervava abeceda“ zoper Cerkev Kristusovo.

Odsihmal je jela kri na potoke teči od kraja do konca rimskega cesarstva. Samo v Galiji je bil mir, ker tam je vladal Konstancij Klor. Ni mogoče popisati, kaj so te človeške zverinje počenjale zoper vernike Kristusove. Laktancij pravi: „Takrat se je razširjalo zdihovanje čez vso zemljo in od jutra do večera, razun Galije, je korakala togota treh divjih zverin (Dioklecijana, Maksimijana in Galerija).

In koliko časa je to terpelo? Ne pol leta, ne celo leto, ne dvé, tri leta, ampak celih sedem lét! Mislił bi kdo, da že v enem letu mora vsih vernikov konec biti, — kaj pa še le v 7 letih! Tudi vladarski trinogi in rabeljni so to mislili, in dajali so kovati že spominice s napisi: „Po zatertem keršanskem imenu“ itd.

Ti bedaki so ravno tako malo kakor Bizmark vedili, da vera Križanega ima v kervi svoj vir. Kakor Bizmark, pravim, ki naj boljši vernike, jezuite in druge redove iz dežele suje, ki sina ne pusti pri njegovem lastnem očetu, ako je sin redovnik njemu zoperne družbe. Ni-o vedili, da kri mučencev je seme kristjanov. In kaj je bil konec? Trinogi so neznanško revno in sramotno poginili, Konstantin in Licin pa sta l. 313 v Milanu razglasila slavni oklic, ki je keršanstvo oprostil, svobodil. Keršanstvo je bilo le z enakimi pravicami s paganstvom vtríc postavljeno, pa ravno s tim je tudi že zmago doseglo. Nejeverstvo je bilo tako ostudno in neusmiljeno, da je vesoljni svet, razun trinogov, kopernel rešiti se iz njegovega železnega jarma, njegove strašne sužnosti. Bilo je na tihem toliko veliko keršanstva, da je po utihnjem preganjanji svet stermel, od kod so se vzele te silne množice vernikov.

Tolažitna beseda o sedanjem preganjanju sv. Cerkve.

Keršanstvo je najdražji zaklad, s katerim je božje usmiljenje po Jezusu Kristusu osrečilo padli rod človeški. Dokazovati mi tega pač ni treba: žalostna zgodovina ljudstev, ki so živele pred Odrešenikovim rojstvom ter tavale v temi nevednosti in hudobije, nam živo spricuje to resnico. Si ne bomo li prizadevali toraj na vse moči, da ohranimo najboljšo zapuščino, to keršansko katoliško vero? Nas bo li moglo že brezumno zasramovanje prevzetnega prostomišljaka, milovanja vredni posmeh zašlega modroslovca, gajus nespametnega sveta pripraviti ob biser, za kterega je daroval modri mož v evangeliju vse svoje posestvo? Pa vender „veliko jih živí, ki sem vam že večkrat rekel, zdaj pa tudi jokaje rečem, da so sovražniki križa Kristusovega, katerih konec je poguba“ (Filip. 3, 18, 19). In teh sovražnikov križa Kristusovega se narša v sedanjih časih veča in veča truma; „sliši se se ter se posvetujejo, kako bi se vzdignili zoper Gospoda in zoper Maziljenca njegovega“. Prijatelji, boj, kterega ima biti Cerkev, je silen! Kje bo vzela orožja? Nekaj njenih lastnih sinov je odšlo v nasprotni tabor, da tergajo s peklensko besnostjo svoji materi drobovje; drugi so mlačni; mala kopica vernega ljudstva ji ne more pomagati. Podobna Božji Materi, stoječi in plakajoči pod križem svojega ljubega Sina, ne more povzdigniti Cerkev z bog groznega krika „Crucifige!“ glasú zoper svoje preganjavce, temuč le joka, toži in moli: „Gospod pomagaj nam, poginjamo!“

Res je, čujem zato od te in one strane, da je imela terpeti Cerkev že od svojega vstanovljenja marsikaj britkega, in da je šla vselej slavna iz boja; ali dandanašnji vidi se skoraj poterta, ne preganja se samo

namreč, naravnost se satira. Namen moj je toraj, da poskusim dokazati v sledečem spisu, da je ravno to preganjanje in zatiranje Cerkev nji sami potrebno in koristno, ter da overžem skerbi, ako bi bil kdo v dvomu o njenem daljnem obstanku.

Če je tudi Cerkev v nebesih slavna in prosta, ima vendar na zemlji kot popotnica drugo osodo, ker je namen njen drugačen. Po Kristusovem nauku je božje kraljestvo na zemlji podobno mreži, v katero se lové dobre in slabe ribe; hranilnici v kateri je med pšenico namešana ljujlika; družbi pametnih in nespametnih devic, kratko: ono je družina pravičnih in hudobnih. Zveza dobrih s hudobnimi, t. j. nasprotje med resnico in lažjo je vzrok boja in Cerkev je bojiše. Napačno je zato mnenje onih, ki tako sklepajo: Ker uči Cerkev pravico in resnico, mora biti tudi pri vsih vedno v časti. Nikakor ne! „Glej,“ toži s prerokom, „v miru je grenkoba moja naj grenkeja“ (Jz. 38, 17.). Kdo se bo toraj pohujšal nad tem, da so v nji premagani in premagovalci, da so v nji na ti strani kervaveče ovčice, na drugi mesareči volkovi?

Ali, zakaj pa vendar tako hude preganjanje Cerkev? bi znal kdo vprašati. Zakaj, vprašuješ? Zato, „da se skušnja vaše vere veliko dražji ko zlato, katero se v ognju skuša, pokaže v hvalo in slavo in čast o razodetju Jezusa Kristusa (1. Pet. 1, 7.). Čast Kristusova zahteva preganjanja! Dokler je Cerkev v časti, dokler svet duhovne spoštoje, dokler sledijo verniki Kristusu brez strahu za svoje imetje, srečo in življenje, pač nič ni posebnega, da ostanejo terdni v veri. Toda naj začne vihar hrumeti, naj se jame groziti vernim s preganjanjem, pregnanstvom, ječo: o potem se bode pokazala ljubezen, ki jih veže z Jezusom v vsi svoji moči. Kristusova čast so zato vse one družine, ki so živele poprej v blagost-nju, zdaj pa tavajo v pregnanstvu, ker se niso hotele iznejeveriti njegovim postavam. Kristusova čast so oni na vse štiri strani sveta razkropljeni redovniki, ki ne najdejo sedaj več strehe, pod katero bi stopili. Kristusova čast so oni častitljivi očetje Jezusove družbe, kateri so se morali umakniti „propter nomen Ejus“ (zavoljo Njegovoga imena) iz svoje ljube dežele in domovine. Čast Kristusova so oni slavni škotji, ki so pregnani iz svojih stolnic in izmed svoje čede zato, ker se niso pustili omajati v svoji zvestobi do vikšega Pastirja. Čast in slava Kristusova je poslednjič britka osoda našega svetega Očeta, čertnega, iz lanega, oropnega Pija IX! In ta čast Kristusova je tako svitla, da vidi v nji verni protestant božjo roko ter se zato polagoma blizu spoznani resnici; da se vračuje razkolnik z odkritosrčnimi solzami v zapušeni ovčnjak; da zasvetijo nejevercu v tem preišljevanju prvi žarki resnice in iše zato očetovo hišo. Ali ne vidi toraj vsakdo, da ravno preganjanje Cerkev vodi našega zmotenega bližnjega k spreobrnjenju?

A tudi nam samim koristi. Mir, varnost, brezskernost omehkuži o čutila ter nagibujejo serce k raznim pregreham. Tukaj pripusti božje usmiljenje, da se vzdigne vihar preganjanja, ki prevedri okuženi zrak, v katerem se giblje njegovo ljudstvo. In glej! Pri tem popihu se oživlja zopet vnema in gorečnost: grešnik se vrača s široke poti pogubljenja, pravični postaja iskrenji, ljujlika se loči od pšenice in Kristusova žitnica se očišuje. Potem ima Cerkev zopet svoje Pavle, ki hvallijo Boga v verigah; svoje Andreje, ki zdihujejo na križu; svoje Krizostome in Avguštime, ki zatirajo zmote in odkrivajo resnico; svoje Mermillode in Lachate, ki živé v pregnanstvu. In potem — res potem sledi zmaga Cerkev, ktera nikoli ne izostane. S serčnim veseljem sprejema Cerkev svoje hlabre vojšake, briše jim solze, poljubljuje jim verige.

Le sem toraj, vi 19. stoletja brezverci! Le sem, da praznuje Cerkev nove zmage! Zberite vse svoje moči; vstopite se vsi pod zastavo, ki nosi vam znani napis: „Vojska Cerkvi!“; pozabite vse, kar vas loči: ena misel, eno čutilo naj vas veže, in to je „Vojska Cerkvi!“ Stopite skup, da ste velikanska armada, da je pogin vaš — slavnejši za nas.

Učimo se iz tega in tolažimo se s tim, da se nam za obstanek Kristusove vere in njegove Cerkev ni treba bati. A tresimo se za njene uporne otroke, ki imajo vedno sramotenje na brezbožnih svojih ustnicah zoper lastno mater in otroke njene. Bójmo se slednjič sami zase, ako ne spolnujemo njenih naukov! Ljubimo vedno boj njo, sveto mater izvoljenih, ki je sicer preganjana in zaničevana na zemlji, pa bo obhajala zato slavno večno zmago v nebesih. J. L.

Kdo je Don Karlos.

Don Karlos, postavni naslednik španjskega kralja, kateri se zdaj v severnem delu te dežele junaško bojuje za pravico, zaterti red in prostost, je v imenitem pismu bratu Alfonsu naznanil svoje načela. Ker liberalni časniki zadeve Don-Karlosove, kakor Henrikove na Francoskem, lažljivo popisujejo, toraj utegne biti koristno, da naznamimo več del omenjenega pisma. Obsega po večem to le:

Kličem vse Španjce, kličem jim v imenu domovine. Ako ne potrebujem pomoči vsih, da pridem na prestol, mi bo vendar treba pomoči vsih, ako hočem državo postaviti na terdno, stanovitno podlago in ljubljenemu ljudstvu dati ljubi mir, pravo svobodo.

Ako na vse pomislim, kar se mora zgoditi, da se doseže tako visok namen, obdaja žalost moje serce. Imam sicer goreče želje svoj namen doseči, spoznam pa tudi velike, nezmerne težave in vém, da jih nikakor ni mogoče prejemati brez svéta naj boljših in popolnoma nestranskih mož kraljestva, in pred vsem brez pomoči kraljestva samega, sklicanega v zbornice, ktere vse njegove žive moči in konservativne življe v resnici zastopajo. S temi zbornicami, kakor upam in sem izrekel v svojem pismu do evropskih vladarjev, bom dal Španiji vstavo, ki ima obveljati in biti záreš španjska.

Mi dva, ljubi brat, sva se skupaj učila nove zgodovine in preišljevala vélike prekucije, ki so kraljem samim v podak, ljudstvom pa v kazen; spoznala sva skupaj, da vsako stoletje zamore imeti opravičene tirjatve in dobre želje, in jih v resnici tudi ima. Stara Španija je potrebovala velikih preuredb, novo Španijo so obiskovali veliki potresi. Veliko se je razderlo, malo zboljšalo. Stare naprave so mertve, od katerih jih veliko ne bo več oživelo. Skušali so jih z novimi nadomestiti, ktere so véraj zagledale beli dan, danes pa že svet zapušajo. Akoravno se je že toliko storilo, je vendar skoraj še vse storiti.... Španija zdihuje po neomejenem vladarstvu postave, kateri se moramo vsi podvreči, veliki in majhni.

Španija noče, da bi se vera njenih očetov sramotila, žalila. Ker ima v katoličanstvu resnico, pač spozná, da mora biti Cerkev prosta, ako hoče véjno spolnovati svoje poslanstvo. Če tudi ne pozabi, da devetnajsto stoletje ni šestnajsto, Španija vendar hoče po vsaki ceni katoliško edinost ohraniti, ki je podoba naše slave, duh naših postav in blagorna vez, ktera vse Španjce oklepa in veže. Žalostne reči so se godile med puntarskimi prekucijami, ali nad temi so konkordati (pogodbe s sv. Očetom), ki se morajo zvesto spolnovati. Španjski narod, podučen po britkih skušnjah, želi resnice v vsem: pravega kralja, in ne le po imenu; zbornice, ki so redna

in mirna skupščina samosvojnih in nepodkupljivih zastopnikov ljudstva, in ne veter nastih in zastonjskih zborov z vradniškimi poslanci in pretendenti, s tlačanskimi večinami in puntarskimi manjšinami.

Španjski narod ljubi decentralizacijo (razsredišnost, federativnost) in jo je vedno ljubil, in ti veš, ljubi Alfons, da imajo po moji želji vse okrajine v svoji notranji napravi enake biti srečnim in plemenitim baskiškim okrajinam, ktere puntarski duh po sili hoče enake storiti drugim španjskim okrajinam. Po moji misli mora imeti mestna gosposka in okrajina lastno življenje; se vé, da se mora pri tem zlorabljenje po moči zabraniti . . . . . Jaz, kraljevi sin, pripoznam, da ni ljudstvo za kralja, ampak kralj za ljudstvo, da kralj ne sme biti samo prvi plemenitnik, ampak mora biti tudi naj bolj plemeniti mož svojega naroda, da se kralj mora ponasati posebnega imena: „oče ubogih, pomoč slabih.“

(Konec nasl.)

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Cesarjeva petindvajsetletnica.

SLAVIS aDpreCantibVs saLVteM ConsVLe — slt.
P. B. —

Petindvajsetletnica svitlega cesarja se je slovesno obhajala po cerkvah, vradih, pri vojaštvu, po šolah, po posameznih družbah. Stolna cerkev je bila 2. t. m. pri sv. maži milostnega škofa ob desetih natlačena vradništva, vojaštva in vsih stanov. Nam ni treba pisati veliko besed o tej reči. Naša slovensko-katoliška dežela je bila in je vsak čas verna slavni habsburški dinastiji. Naša zvestoba je iz verskega nagiba, na katoliški podlagi, ki se ne pretrese. „Hrast se omaja in hrib; zvestoba Slovincu ne gane.“ Verna prestolu je dežela v dobrih in hudih časih. Dosti je, da je katoliška, in dokler je katoliška, se tudi za zvestobo ni treba bati. Ne more se pa zraven veselja tajiti pri katoličanih otožnost, ako se ozirajo na preteklost, zaradi razdora med Cerkvijo in državo, zaradi razpora med narodi, zaradi bivših nesrečnih vojsk, kar je katoliškemu vladarju in očetu vsih podložnih ravno tako bitko, kakor narodom. Hvaležna je dežela Njih veličanstvu za varstvo in očitno varnost, za mnogotere dobrote ob hudih časih, za vso Njihovo ljubezen in blagoserenost. Bog daj mnogo preterpevsému blagoserenému cesarju dočakati družih 20 in pa veliko več boljših lét, — boljših veseljših za cesarja, za cesarstvo, za našo sv. Cerkev!

Kterega pravega Slovence pa bitka žalost ne obide, ako na sam „Cesarjev zlati dan“ v sredi Slovenije celo vladni časnik ne more zagrizti svoje jeze zoper mater Cerkev vsih Slovencev, ter v popevki, ki ima svečanost preslavljati, brezumno in breztaktno čivka o „ogoljuživem Rimu!“ Na prvi strani lista stojé namreč besede: „Nicht mehr lockt uns Sirenenruf zu dir hin, trügerisches Rom! Wir bauen mit Italiens Volk vereint an uns'rer Einheit Dom!“

Kaj neki nas je Rim „ogoljujal?“ Kaj pa da, preslavljati se morajo tisti, ki so nam dežele odtergovali, cesarstvo za tisuče in tisuče tolarjev opleli; papeža ki nikomur ni lasca izpulil, pa je treba gerđiti? Psovanje zoper Rim je psovanje zoper vero samo in zoper naš katoliški narod.

Da take žaljive zabavljanja niso po volji in v zmislu našega svitlega cesarja, to kažejo med drugim preblage besede, ki jih je Njegovo veličanstvo odgovorilo predlitavskim in zalitavskim škofom na njih vošilo.

Predlitavskim škofom je rekel cesar: „Živo vdeleževanje, ki ga škofje in od njih vladana duhovšina v kraljestvu skazujejo pri slovesnosti o sklepu z dogodbami bogate dobe Mojega vladanja, mi služi v posebno zadovoljnost, kakor tudi rad priznam poterjeno zvestobo in priverženost, ktero mi zgovornost Vaše eminencije naznanuje.

Zanesljivo upam, da prijaznemu skupnemu djanju duhovske in svetne oblasti se bo posrečilo pomagati pritežnosti, ktere sedanji viharji tej enoserčni delavnosti na pot stavijo.

Živo vošim, naj Božji blagoslov spremlja poklicno djanje duhovstva, ki na to meri, da v veri zasajeni mir preseljujejo v serca prebivalstva.

Škofje Moje države, tega sem si svést, ne bodo opustili s svojo veliko veljavo na to delati, da se ta namen doseže.“

Ogerskim škofom pa je cesar odgovoril na njih vošilo:

„Sredi mojih vladarskih skerbí ste bili vselej Moje zveste podpore, in z gorečim gojenjem verskega čutila ste vestno spolnovali svojo delznost. Spolnovali ste to do Moje posebne zadovoljnosti med zadnjo kužljivo boleznijo, ker čutili ste, da v hudih časih je vera in zupanje v Boga zmožno obvarovati obupanja. Blagovolite Me tudi nadalje podpirati z enako zvestobo — prosite Boga, naj varuje in blagoslovi domovino — naj blagoslovi Moje vladanje — in mi dodeli srečo, da zamorem nekajljeneга blagra svojih narodov veseliti se.“

Iz Ljubljane. *Metelko v slovenskem slovestu.* V IX, X in XI letniku svojega J-zičnika je učeni in ne-utruljivo marljivi gosp. profesor J. Murn popisal življenje in djanje ranje našega klasika profesorja Metelkova zraven tega pa je v toliko družih zadevah našega slovenskega slovestva dal pojasnovanja, to in uno otel pozabljenosti itd., da si je za slovensko reč pridobil velike zasluge, — kakor v vsih II letnikih svojega izvirnega dela tako še posebno v treh poslednjih. V naših časih, ki nekterim preslavljanje I-trovstva in brezverstva velja za slovestvo, če ne še celo za zasluge, je tako delo toliko večje cene. Metelkove slovnice v j-dernatosti, resničnosti in doslednosti nobena naslednjih (ki so sicer vse več ali manj plen iz une) ni dosegla, in še vselej se kaže, da naj bolj v duhu slovensčine tisti pišejo, ki so to slovnico kor nito preštudirali. Zato ima gotovo tudi posebno zaslugo, kder k temu pripomore, da se spomin tako slavnega moža ohrani.

Omenjeni trije zvezki v eni knjigi so lepo delo v veliki osmerki s 145 stranmi, poseben odtis „Tovarša“ (kteri verá šolski časnik bodi o tej priliki gg. duhovnom, učiteljem, diakonom in rednikom mladine, serčno priporočen). V 60 oddelkih teh treh letnikov ni le samo življenje Metelkovo, ampak so zaznamujave tudi vse druge lite arne znamenitosti dolge dobe od l. 1789 do 1869.

Dandanes je tako, da marsikteri je precej „slaven pisatelj“, če je le v treh versticah čez zaslužene može malo pozabavljal, Cerkev in duhovstvo nekoliko opsoval; v resnici veljavni može pa se za „mračnjake“ zasmujejo. Zato je v predgovoru tega dela po pravici rečeno: „Spisovaje slovestveno zgodovino živo čutim, da so na književnem polji slovenskem poleg nekterih pisanih li adic še mnoge puste ledine, da so premalo znani marsikteri prav dobri pa bolj skromni (tihotni) pisatelji, da so nekatere dela precenjene, nekatere pa premalo čislane. Treba je toraj, da Slovenci marljivo obdelujemo najprej one ledine, opisujemo verle pisatelje posebej in razglašamo njih slavne dela, popravljamo in vredujemo, da more potem doveršiti se prava slovestvena zgodovina

slovenska. — Osoda slavnih mož navadno je taka, da zaslovi jim ime, kadar zagerne jim grob... Iz pričujočega spisa bo menda očitno vsim, da je Metelko res podoben tihemu potoku, ki rosi lepe senožeti in ravne polja.“

Ponatis je vse skozi le v malo zvezkih in kdor nima „Tovarša“, bo javaljne te zvezke dobil v roko, zato je bilo toliko bolj potreba, da smo nekoliko obširneše omenili to delo, ki bo vselej znamenito za zgodovino slovensko, posebno pa za slovstveno zgodovino.

Vabilo k obhajanju 25letnice Njih c. k. apostolskega Veličanstva Franca Jožefa I, katero bo napravila katoliška družba za Kranjsko v ponedeljek 8. decembra 1873 ob 5. uri zvečer v svojih prostorih.

Začenje se s primernim nagovorom, potem je tombola; čisti doneski so namenjeni za obleko ubogih šolskih otrok.

Odbor vabi k obilnemu vdeleževanju svoje ude, pa tudi ude katoliško-političnega društva.

V Ljubljani 1. decembra 1873.

Odbor.

O Hohenwartu se piše „Čechu“ z Dunaja zastran njegovega molčanja pri adresni obravnavi. Mislilo se je tu pa tam, pravi dopisnik, da Hohenwart bode pri prvem vstopu kakor velikan Gelijat poterl avoje nasprotnike... Res je, da vodi več čest k cilju, tako je tudi gotovo, da je grof dobro in pa z vsih strani preudaril, katero pot ima neogibno nastopiti. Njemu in nam mora edino na tem ležeče biti, da pričaka pravega trenutka s hladnim premislikom, kjer bi se dal s celo gotovostjo važnemu djanju nasledek pričakovati.

Med tem pa ne smemo misliti, da je bil Hohenwart dozdej v državnem zboru brez posla. Preiskaval je stanje iz vsih strani z naj večji marljivo tjo in dosti bolj določno, kot je neprijateljem ljubo. S tim je dospel do samih ključev stanja, situacije, ktere je treba rabiti z naj večji pazljivostjo, kateri pa o pravem času delajo doželeno službo, in mogoče da celo čuda. Čemu tedaj lemiti steno, ako moremo prav zložno priti v hišo, imajoči ključe in čakajoči primérnega trenutka? Ne smemo nikakor misliti, da se dá storiti čez noč prekuc naših tako mnogotero zapletenih in zapredenih razmér. Veliko je treba najprej pojasniti, preden se kaj počenja, in ravno za to potrebno pojasnovanje se zdaj stalno dela. Sterpljenje na našem stališču je neogibno potrebno...

Hojo za Kristusom, Tomaža Kempčana zdaj pomnoženo z zbirko navadno potrebnih molitev in pesem, so v novo na svitlo dali gg. boslovci lavantinskega semenišča. Natis je popravljen in pomot očišen. Ta knjiga je kristjanom tako imenitna, da bi bilo odveč vsako priporočevanje. Dosti je, da vedó, da je na svitlem, in napravil si jo bode rad vsak, ki želi kaj lepega, in dobrega čitati. (Veljá lepo v platno vezana 90 kr., v Mariboru pri knjigovezu A. Novaku, ali pa pri špiritvalu preč. g. J. Behinc-u.)

Baje bi nekaj teologov še rado teologijo zapustilo, ako bi imeli „časno podporo“ vé povedati „Narod“. — Morebiti bi pa kaj „narodovcev“ šlo rado v bogoslovje; kajti oni „vero spoštujejo“ in „ljubijo narod“, kateri čedalje bolj toži zarad pomanjkanja duhovnov.

Iz Teržaške okolice, 23. novembra. — 21. t. m. je teržaško mesto sijajno pokazalo svoj katoliški značaj. Ta dan prebivalci teržaškega mesta prav posebno praznujejo od l. 1849, odkar je bilo teržaško mesto na prošnjo preblažene D. Marije rešeno hude bolezní kolere. — Ljudstvo ta praznik navadno imenuje praznik „Matere Božje dobrega zdravja“ (Madonna della salute), in akoravno ni zapovedani praznik, vendar ga

zelo spoštujejo; tudi sicer marsikteri slabovernež, ki drugač celo leto v cerkev ne gre, se ta dan pa gotovo v cerkvi ne pogreša. Ker nas je tudi v tem letu huda morivka kolera obiskovala, za katero je do 17. t. m. 620 oseb zbolelo in 352 umerlo, in ker je neke dni kar naenkrat bolezen zginila, se je bilo nadjati, da se bo ta obljubni praznik letos posebno slovesno praznoval. In res je bilo tako. Od ranega jutra do poldne so bile cerkve pri vsih ss. mašah vse natlačene, ravno tako tudi pri popoldanski službi Božji, pri kateri se je v zahvalo zapela zahvalna pesem, „Te Deum“. Največi slovesnost pa se obhaja v tako imenovani jezuitovski cerkvi. Pri slovesni semipontifikalni sv. maši se je ljudstva vse terlo; teržaški vladni časniki naznanjajo, da je bilo v cerkvi in pred cerkvijo okoli 10.000 oseb nazočih. S stranskih altarjav so morali cvetlice in svečnike pobrati. Taka gnječa je bila tudi popoldne pri pridigi in pri slovesnih litanijah. Stroške te slovesnosti v tej cerkvi odpravlja bratovšina „Madonna della salute“, ki so silo veliki, kajti petje in muzika je ta dan v tej cerkvi kaj nenavadnega in veličastnega. Sicer pa slovesnost v tej cerkvi še ni končana, ker terpi skup osem dni in v petek dopoldne je slovesno obhajilo udov bratovšine „della salute“, popoldne pa se zahvalna pesem zapoje. — Tudi je bila silno obiskovana kapelica pri „Belem vodnjaku“ v starem mestu; tam je podoba preblažene D. Marije, ktera je bila po nekem hudobnežu leta 1849 ranjena; ta podoba se je tistega leta ob času kolere v slovesni procesiji nesla po mestu. Sicer sta liberalna časnika „Cittadino“ in „Progresso“ bila kar zelena jeze, viditi, da je prebivalstvo mesta še tako keršansko, ter v potrebah ondi pomoč išče, kjer je pomoč najti. Ko nista mogla se drugač znositi, znosila sta se nad šolskimi oblastnijami, češ, da poduk v šolah terpi, ker se je učencem ta dan dalo prosto. Kaj se pravi pa na ta dan šolo imeti, skusili so lansko leto, ko so ta praznik šolo imeli, pa nobenega v šolo ni bilo. Ako šolske počitnice terpe tudi cele 3 mesece, kakor se je letos pripetilo, poduk nič ne terpi; ako pride pa katolišk praznik, sedaj je pa ogenj v strehi: le šolo, le šolo! sicer bo poduk škodo terpel! Naj pa „Cittadino“, „Progresso“ in drugi časniki te baže še tako kričijo, ta spomin se bo spoštoval in praznoval, in pa z zmiraž večji slovesnostjo, kajte praznik „Madonna della salute“ se je pri Teržancih tako vkoreninil, da ga ni mogoče več odpraviti.

Z.

Goriški katoličani so posebno veselje naznanovali o gdu svojega vikšega škofa prevzviš. gospodo Andreja.

Razgled po svetu.

Dunaj. Svitli cesar se podá menda 6. pros. 1874 v Petrograd.

Avstrijansko. Dve interpelaciji v državnem zboru. V peti seji 18. novembra ste bile v državnem zboru izročeni dvé zaprašnji ali interpelaciji. Vstavoverni liberalci so zaprašali ministra za nauke: „Kdaj bode zbornici izročil predloge, ki zadevajo vravnave razmére med državo in Cerkvijo“, to je, kdaj pridejo na versto že večkrat zažugane osnove za nove cerkvene postave, ktere bi Cerkvi in katoličanom nove rane vsekale, kakor se je že večkrat pisalo. Levičarji, kakor Foregger, Gross, Kopp in drugi podpirajo svoje zaprašanje s tim, da se že leta in leta te predloge odlašajo, da so te vravnave za vterjenje države in za poživljenje temeljnih postav neogibno potrebne, da se daljno čakanje ne dá opravičevati. Da naj se razmere

med Cerkvijo in državo vpravljajo s porazumljenjem s Cerkvijo, o tem liberalci besedice ne čerhnejo.

O ravno tej priliki je pa pravna stranka izročila vse drugo zaprašanje ministru za notranjstvo in za pravice, namreč zaradi zmiraj večji nevarnosti oseb in premoženja po deželi: kaj da toraj namérja vlada v tem storiti, da se ljudem po deželi pridobi bramba za varnost osebstva in premoženja? Podpisani so: Hohenwart, Barbo, Herman, Greuter, Harrant, Karlon in drugi možje. Podperli so svoje zaprašanje s tim, „da je ena najbolj silnih zadév kmečkih srenj ta, da varnost osebe in premoženja dobi bolj izdatno brambo, kakor pa je bila dozdej; da ni treba dokazovati, kako opravičena je ta (dobro znana) želja ljudstva. Sej država ima namen, pravice svojih podložnih braniti. Zahtevanje večji varnosti je toliko bolj opravičeno, ker tudi država zmiraj več iše in zahteva od svojih podložnih, ko davki in datve rastejo od leta do leta. Kako grenko je čutilo pri kmečkem prebivalstvu, kako močno se mora omajati ljubezen do domovine in pešati njih domoljubna vdanost, ako vidijo da je v tem ravno nasprotna razmera, namreč: kolikor več vsako leto gre za ohranjenje očitne varnosti, toliko huje in prav v strahovitih razmerah se nevarnost množi, ker morije, požiganja, ropi in naj prederzniši vlomi v poslopja, zlasti tudi tatvine pri živini se godé pogosto, in ne da bi se očitnim vradnijam sponeslo hudodelnike zaslediti in jih sodnijam izročiti.“

Ti dvé vprašani naj bolj očitno kažete, komu je res mar za pravi blagor ljudstva, komu pa le za liberalne strasti in za terpičenje katoliške Cerkve. Vsak živi človek, kteremu se niso možgani v glavi posušili, dobro vé, da ravno ljudje brez vere so narbolj nevarni, ker iz takih so tatovi, ubijavci, požigavci, samomorivci, prešeštiki in skrunivci, naj večji goljufi in izpraznovavci očitnih denarnic, začetniki polomov, obrekovavci in tatovi poštenja itd. Sej tudi drugač biti ne more. Kdor se ne boji Boga in njegove večne pravice, je le vprašanje: ktera reó ga more še od hudobije odvračati?

— (Pomilostenja.) Svitli cesar je pomilostil vse tiste v Cislajtániji, kteri so bili do cesarjeve 25letnice obsojeni zaradi žaljenega veličanstva cesarja ali koga iz cesarske deržine, kolikor imajo še kazni prestatí. Tudi se odpusti vsem, kteri so za take hudodelstva v preiskavi, ali imajo v preiskavo priti za hudodelstvo, ki je bilo storjeno še pred omenjenim dnevom. — Še v družih hudodelstvih hoče Njih veličanstvo milost skazovati, posebno pri tacih, ki poprej še niso bili za hudodelstvo kaznovani in ki so hudo storili bolj iz prenegljenosti, iz vnemarnosti ali v sili, kakor pa iz hudobne volje, ali kjer je potrebno ozir imeti na stiskane in nedolžne svojce. V vsih teh rečéh je ministru Glasserju naročeno, da cesarju poroča.

Rimsko. Sv. Oče Pij IX so 21. listopada dali silo ginljivo in pretresljivo okrožnico (encikliko) do patrijarhov, prvostolnikov, nadškofov, škofov itd. vesoljnega sveta. Naznanujejo, da prehude britkosti njih pastirstva so se zadnje leta tako narastle, da bi jih mógle potreti (ne pa, da bi morali „obupati“, kakor piše neki časnik), ako bi jih milost Božja ne ohranila. Odkar so se sovražniki po krivici Rima polastili, ni skor dan minul, ki bi Njih ranjenemu sercu ne bil novih rán usekal. Naštevajo dalje tiste ukaze vsiljene vlade, ki odvrčajo cerkveno učenje ter spričujejo, kako resnično je, kar so že poprej rekli, da božjeropno uzetje papeževe lastine meri zlasti na razdjanje močí in djanja papeštva in katoliške vere, ako bi bilo mogoče.

Nadalje popisujejo trinoštva, ki se godé katoliški Cerkvi po Švicarskem; naznanujejo, da veri sovražne

postave so brez veljave in kteri na njih podlagi sprejmejo cerkvene službe, zapadejo v veliko izobčenje; hvalijo pa Boga, da je prebivalstvo svoji veri ostalo zvesto.

Ni manjši zvestoba, ki jo skazujejo duhovni in verniki po Nemškem, kteri posnemajo prelepe izgledé svojih škofov; njih serčnost in stanovitnost je toliko slavnjši, kolikor britkejši dan na dan so preganjanja v nemški deržavi, zlasti na Pruskem. Z novimi postavami išejo Cerkev razdjeti, in izmislili so si celo lažnjivo cerkveno vlado (hierarhijo), Reinkensa izvolili za lazi-škofa in si ga dali v končno brezsravnost od jansenistov v Utrehtu posvetiti. Laži škof in tisti, ki so ga volili ali pomogli pri konsekraciji, kteri se mu podveržejo in pomoč skazujejo, so zapadli izobčenju.

Zdi se tudi, da nekatere vlade v Ameriki so nezveste katoliški veri, k kteri se priznavajo. To očitno vojsko zoper Cerkev pripisujejo sv. Oče raznim ločičnam, posebno frajmavrarjem. Te „sekte“ so sedanji čas svoj namen dosegle, ker po raznih krajih so se polastile vlade in toraj deržavno moč obračajo v zatrenje sv. Cerkve. Toliko potrebnjše je toraj, da verniki dobivajo brambo in poduk, pa da se vojskuje zoper zmoto.

Laško. Gorečnost, ki je ni v novo zbrani laški zbornici, se razodeva iz tega, da vsih poslancev je čez 500, pričujočih pa je bilo undan 228, izmed tih je 189 izvolilo predsednika Biancheri a. To je očitna manjšina v zbornici, ker od nepričujočih je misliti, da so predsedniku nasprotni, sicer bi ga bili menda prišli volit. Kdor derži kaj do poštenja, bi take predsedniške volitve ne sprejél. Po Napolitanskem se bojé zapustiti deržine, ker tam kolera razsaja. Zarad revšine se ta nadloga še bolj razširja. V Neapelnu mnogi prenočujejo po ulicah, ali po nesnažnih ljuknah, koder je silo ljudi nasutih. Enako je v Kapri. Od vlade pomoči kličejo, ali ta zna bolj kloštre pleniti, kakor pa pomoč deliti.

Po Laškem se rudečkarstvo, internacijonalstvo skriva pod plajš delavskih družb. 17. nov. se je bila v Mantovi zbrala mantovsko beneška demokracija, čez 80 oseb.

— O pričetju laške zbornice v Rimu je bil v novo izvoljeni Biancheri prisiljen česterim umerlim poslancem nadgrobnice govoriti. Že kakim petdeseterim je ta predsednik pél mertvaško pesmico, in ni čudo, ako ne vé družega govoriti, kakor pri vsakem, da je bil velik patriot. Tudi ni čudo, da se laški poslanci Rima tako močno bojé, ter je zmiraj suša poslancev v zbornici. „Unità“ svetuje poslancem, naj nikar ne merjó, da ne bodo predsedniku britkosti delali, — in pa tovaršem → bodi pristavljeno.

Švicarsko. Rudečkarstvo jo je v Bernu po nosu dobilo. Nasvetovano je bilo od posebne komisije, da naj se odpravi rimsko poslanstvo, da deželna zvezna vlada vzame v svojo oblast izrejo duhovstva, da se samostani odpravijo ter se ne smejo več novinci sprejemati. Vse take tatinske predloge je narodni svét v Bernu zavergol 28. nov., to pa z veliko večino 70 glasov zoper 33. Če so se ljudje v tako kratkem času toliko zmodrovali, morebiti se bojo še bolj sčasoma.

Španjsko. V Kartageni na Španjskem so rudečkarji undan dali ukaz: da se mora vse premoženje deliti; da je pravica dedišine odpravljena; vac, kar je cerkvenega, kar imajo zastavnice, hranilnice itd., se prodá in razdeli... To je nova svoboda, kakoršni liberalci pesmice prepevajo, ki se jim utegnejo pa v skremžene žalostinke spremenile, ako rudečkarji kar čez noč tudi v njih naloskane sobe pridejo. — Ko so te dni republikanarji Kartageno bombardovali, je v mestu več hiš gorelo, po družih so pa novo-liberalci kradli in grabili!

Prusko. Nadškof Ledohovski je dobil pismo od deželnega predsednika, da naj se v 8 dneh odpove svoji škofovski službi; če ne ga bojo tirali v Berlin pred sodnijo.

V Trieru je odotna kaznovavna policija katoliškega škofa obsidila na 3600 tolarjev oglobe, ker je 18 duhovnikov v službe vstanovil.

Francoski časniki pišejo prav prijazno o 25letnici našega cesarja in govoré o sočutji med Francijo in Avstrijo.

Amerikansko. Tri sto in šestnajst nemških duhovnikov v Ameriki je v prekrasnem pismu srečo vošilo katoliškemu duhovstvu na Nemškem, da se tako junaško bojujejo za reč Božjo in svete Cerkve. — Tako se vesolja Cerkev med seboj oserčuje.

— Kako kerianstvo v Ameriki napreduje, priča obilno število cerkvá, ki so se zidale in se zidajo v naj novejšem času. Novih dodelanih je sedem, med kterimi je zlasti imenitna cerkev sv. Petra v East Rutland-u, ki stane 100.000 dolarjev in je ena naj lepših cerkvá v Novo Angleškem.

V Mill Kreek-u na Floridanskem je vstanovljena nova cerkev sv. Leopolda, veči del s pomočjo avstrijske družbe sv. Leopolda. — Vogelni kamen je bil položen devet m cerkvam; posebno imenitna bo cerkev sv. Štefana v Broklin u, kteri je bil vložen podstavni kamen 26. mal. serp. vpričo 15.000 ljudi; zida se ta imenitna cerkev v gotiškem zlogu in bo stala do 130.000 dolarjev. — Zidalo se bo razun tih še 13 družih cerkvá, med kterimi so nektre že v delu. Ker se cerkve zidajo za vernike, in ne da bi prazne stale, se iz tega prav očitno vidi božja moč katoliške Cerkve. Brez vladine pomoči, pa se vender tako velikansko razširja po Ameriki!

— Protestant zoper brezvérstvo. — Protestantovski „Church Chronicle“ v Ameriki je v šolski zadevi s katoličani enacih misel. Piše namreč: „Mi smo popolnoma enacih misel kakor zagovorniki verske odreje. Dobro umevamo, kako zelo se morajo katoličani čutiti stiskani in zatirani zavoljo gerdobnega oškodovanja njih vestnih pravic, ker jih silijo, da naj plačujejo velik znesek za vzdržanje učne sisteme (državni in brezvérskih šol), ktera Boga skruni, in se je toraj ne smejo vdeleževati, ako se nočejo pregrešiti zoper svoje otroke in sami zoper sebe. To je nam (protestantom) v sramoto, in mi močno obžalujemo, da se v tej zadevi katoličani sami poganjajo za Božjo reč, ter za svoje otroke zahtevajo šol, iz kterih Kristusovo ime in vera ni pregnana. Duh teh šolskih (brezvérskih) postav je nepravilčen, enostranski in nesterpljiv.“

Kače v Indiji. Kakor smo zadnjič naznanjali, delajo tigri v angleških posestvih v Indiji grozno škodo, in veliko ljudi stori žalostno smert med njih zobmi. Ali v Indiji se ni bati le tigrov, skoraj še bolj nevarne so kače. V kratkem je dal na svitlo dr. Fajrer delo, v kterem pravi, da je l. 1869 samo v glavnem mestu Kalkuti 6219 ljudi pomerlo vsled kačjega pika. Brez naj manjšega prisiljenja se zamore tedaj na celem indijanskem polotoku število tih nesrečnih žrtev vsako leto šteti čez 20.000.

Temu strašno velikemu številu se pa ni čuditi, če pomislimo, da ima Indija na suhem skoraj 150 kačjih plemen, in da jih ni nič manj kakor 25 strupenih, in da se tim pridružuje skoraj enako število strupenih morskih kač, ktere se plazijo po rekah blizo morja. Pri toliki obilnosti strupenih kač so pa človeku le kake tri

ali štiri plemena zares nevarne. Naj bolj se je bati po muzejih in zverinjakah (menažerijah) znane ropotače (Naja tripudians). Njen pik je strupen za smert, njeno nagnjenje k napadu toliko, da je vsled kačjega pika umerlih skoraj dve tretjini taci, ki jih je pičila ropotača; zamore se reči, da po nobeni drugi živali ni prišlo toliko ljudi ob življenje, kakor po nji.

Druga zelo navadna in nevarna kača je ta, ki jo imenujejo Bengalci „Sankerchor“, to je skorjolomača, ker se hitro prikrade in je viditi, kakor bi prišla iz znotranjih delov dreves, — njeno znanstveno ime je „Ophiophagus elaps“. Ta je naj veči in naj bolj strupena indijanskih kač, in ako bi bila le nekoliko tako močno razširjena kakor ropotača, bi gotovo še huje razsajala, kakor ta.

Med 6219 smertnimi primerljeji, ki so se l. 1869 v Kalkuti naznanili, se pri 4752 mertvih ljudéh ni zvedilo, kterega plemena kače so jih bile pičile; med 1567 znanimi jih je prišlo 929 na ropotačo in 160 kratto (Bungarus caeruleus), tretjo ravno tako zelo razširjeno, pa ne tako navadno pleme, ker njih strup bolj počasi škoduje in se zamore neškodljiv storiti, ako zdravnik pomaga o pravem času. Poslednjič je še omeniti gad (Vipera ali Daboia Russellii), ki je na otoku Cejlonu znan z imenom Tic-Polonga, in je v Indiji zelo razširjen in menda ne kaj manj strupen, kakor ropotača.

Te štiri plemena so prav za prav nevarne v Indiji, in sicer tako, da veči del vsaka kača, ki kacega človeka smertno piči in jo dobé, je enega tih plemen; le malokdaj se zgodi, da bi kača družega plemena koga smertno pičila. („Ausland.“)

Liberalna mladina. Pred enim tednim so zaperli na Dunaju šest 14 – 16 letnih pobov, ki so se že več mescev pečali s tim, da so stekla pri štacunah ubijali in dragotine iz predalov si prilastovali. Ker so po „liberalnem katekizmu“ le nektre „uzmovstva“ hudobije, druge pa „opravičujejo“, toraj je toliko manj čudno, ako dunajski in drugi uličarji razločka še dobro ne vedó. — Le čakite farizeji, tatovi vas znajo še zmodriti; samo če ne bo prepozno!

Iz Ljubljane. Z Dunaja je telegrafirano „Nov.“, da je cesar milostno sprejel kranjsko poslanstvo in živo pohvalil v vsih okolišinah skušeno deželo; obžaloval pa mnogotere nesreče, ki jih je terpela zadnje leta. Z vsakim poslancem je blagovolil konečno nekoliko govoriti.

— S petardami, kroglami stenolomkami, je protilo lahunstvo v Terstu in v Gorici o cesarjevi 25letnici. Je mar to pojasnjenje Laibaherične himne: „... trügerisches Rom! — Wir bauen mit Italiens Volk vereint an uns'rer Einheit Dom?“

Osemdeset ubožnih šolskih otrok boče v nedeljo ob 11 v Čitalnici katoliška družba z obleko obdarovala.

Dobrotni darovi.

Za srednje-afrikanski misijon: Z Verhnike 8 gl. — Iz Horjula 7 gl.

Za sv. Detinstvo: 1 gl. po gosp. J. Dolencu.

Za Dolence s točo poškodovane: Radeška fara 7 gl. po gosp. L. Bergantu. — Predmestna Ternovska fara 12 gl.

Za dobre namens: G. J. J. iz ...ge medčasni kup. banke Slovenije.